Díszlótakaró - (jancsik)

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2779.1
Készítés ideje:	17. SZÁZAD 1. FELE
Készítés helye:	Törökország (Oszmán Birodalom)
Anyag:	aranyozott ezüstlemez; ezüstfonal; rubin; selyemszövet
Technika:	aranyozott ezüstlemez rátét; ezüstfonallal lanszírozott; gomkötő-munkával készült rojtsor
Méretek:	hosszúság: 216 cm szélesség: 153 cm

A ló testét beborító, nagyméretű takaró hátul, a ló faránál, trapéz alakú középen, a nyereg két oldalán, félkörívben felszabott elöl két hosszú, csúcsos végű nyúlványként öleli át a ló nyakát és rojtos végű zsinórral kötődik. Hosszában két szövetszélből összeállított, a trapéz alakú rész két oldalánál toldott a szövetszélek összeillesztését középen hímzett szívsor fedi. Középen a nyereg kápái számára vágott két, félköríves nyílás ezüst paszományszalaggal szegett. Közülük a hátsót – feltehetően egy széles hátsó támlájú nyereg számára, mint az Iparművészeti Múzeumban őrzött IM 52.2863.1. leltári számú számú nyeregnél – utólag, szegés nélkül továbbvágták. A hátsó, trapéz alakú részt, valamint az első két nyúlványt, aranyozott ezüstből készült és ékkövekkel gazdagított lemezrátétek borítják. A rátétek – formájuk szerint – a következők: hátul, egymás felett négy sorban, nyolc-nyolc, valamint elöl, a nyúlványokon, négy-négy, tenyérnyi nagyságú, tagolt szélű levélpalmetta, ún. platánlevél- motívum, melyek felületét vésett lándzsalevelek borítják és körben három levélkét mintázó, rubinokkal ékített, domborított motívumok keretezik. A palmetták közepén rubinokkal kirakott, hatszirmú rozetta, illetve aranyberakású keretbe foglalt rubinokkal díszített nefrit-rátét váltakozik. A levélpalmetták sora között forgórózsák és hímzett szirmokkal keretelt rozetták a szélek mentén jellegzetes török mintaelemek, ún. liliompalmetták sorakoznak. A lemezrátéteket aranyskófium hímzés kereteli, továbbá a szélek mentén a reciprok palmetták hímzett leveles virágtövekkel váltakoznak. A gombkötő munkával készült rojtozat keskeny, ferde sávokból összeállított béléssszövetének mintája (teljes rapportja kivehetetlen) váltakozó állású, csak egyik oldalra hajló, jellegzetesen perzsa rajzú, leveles virágtövekből áll.

Az Esterházy-kincstár lótakarója túlzás nélkül az egyedülálló, luxuskivitelű ritkaságok közé sorolható. Feltehetően a szultáni palota műhelyében készült, bár ötvösjeggyel nem jelzett. Datálását nehezíti, hogy mindössze két azonos szabású, 16. század végi-17. század eleji, mintás bársonyból szőtt darabot ismerünk az athéni Benaki Museum, valamint a kairói Museum of Islamic Art gyűjteményéből. Díszítményei közül a karéjos szélű levélpalmetta – más néven platánlevél – különösen a 17. század első felében volt kedvelt motívum a domborított és hátulról befoglalt, ékkövekkel díszített lemezrátétek alkalmazása a 17. század második negyedétől válik divatossá.

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 47.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 99.
- Pásztor Emese: *Oszmán-török hímzések az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből (16-19.sz.)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 24.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum